

Ιδεολογία και αγάπη

[Ορθοδοξία](#) / [Πνευματική ζωή](#)

[Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Δορμπαράκης](#)

Προ καιρού παραβρέθηκα σε μία συζήτηση, η οποία αποδείχθηκε πολλαπλώς χρήσιμη για την επισήμανση του βασικού προβλήματος του ανθρώπου. Για την ακρίβεια, δόθηκε η δυνατότητα να επιβεβαιώσω για μία ακόμη φορά το πρόβλημα, γεγονός που μου δημιούργησε και πάλι απαισιόδοξες σκέψεις για την πορεία μας ως ανθρώπων. Συγκεκριμένα, οι συζητητές μιλούσαν για τα φλέγοντα εθνικά και κοινωνικά μας θέματα, οπότε σε κάποια στιγμή ο ένας είπε ότι για τα θέματα αυτά έχει κυκλοφορηθεί ένα πολύ ωραίο βιβλίο που δίνει κατατοπιστικές πληροφορίες. Πρότεινε μάλιστα να το δώσει στον συνομιλητή του προς ενημέρωση. 'Ο άλλος έδειξε ενδιαφέρον, αλλά μόλις έμαθε τον συγγραφέα του βιβλίου, κούνησε αρνητικά το κεφάλι παρατηρώντας: «'Όχι, δεν το θέλω ούτε πρόκειται ποτέ να το διαβάσω. Δεν ανήκει ο συγγραφέας στον δικό μου χώρο».

Η απάντηση νομίζουμε ότι εκφράζει αυτό που συνιστά την τραγικότητά μας ως ανθρώπων και επισημαίνει το καίριο πρόβλημά μας: δεν μας ενδιαφέρει στην

πραγματικότητα η αλήθεια, δεν ψάχνουμε να δούμε όλες τις διαστάσεις των θεμάτων που μας απασχολούν, αλλά κινούμαστε με προκατασκευασμένες αντιλήψεις. Προσεγγίζουμε δηλαδή τα πράγματα αλλά και τους ανθρώπους με ιδεολογικές προϋποθέσεις, οπότε βλέπουμε μόνον ο,τι θέλουμε να δούμε και όχι ο,τι πράγματι παρουσιάζεται ενώπιόν μας - βρισκόμαστε μπροστά στην ίδια την τύφλωσή μας!

Με απλή ψυχολογική ερμηνευτική, μία τέτοια τοποθέτηση των πραγμάτων δηλώνει την ανασφάλεια των ανθρώπων γι' αυτό που πιστεύουν. Άρνούνται να γνωρίσουν κάτι που δεν εντάσσεται στην ιδεολογία τους, διότι δεν είναι βέβαιοι γι' αυτήν και φοβούνται μήπως κλονισθούν ως προς τις προϋποθέσεις της ζωής τους. Οι άνθρωποι αυτοί έτσι είναι άξιοι οίκτου και λύπης: στηρίζονται σε 'ξύλοπόδαρα' και το οικοδόμημά τους είναι από άχυρο, οπότε πέφτει με το παραμικρότερο φύσημα του αέρα. Όπως κι αν είναι όμως τα πράγματα η ιδεολογοποιημένη αυτή προσέγγιση της ζωής συνιστά τελικώς πρόβλημα. Κι εδώ θα θέλαμε να προχωρήσουμε λίγο περισσότερο.

Η προσέγγιση της ζωής, ανθρώπων και πραγμάτων, κάτω από ιδεολογικές προϋποθέσεις σημαίνει εγωισμό και στένωση του ανθρώπου: προσεγγίζει κανείς τον κόσμο κάτω από λογικά σχήματα και όχι όπως είναι. Χάνεται έτσι η προσωπική σχέση συνεπώς και η ύπαρξη της αγάπης. Που θα πεί: όταν ως κριτήριο έχουμε

σχήματα του μυαλού μας, χάνουμε και τον άνθρωπο που έχουμε μπροστά μας και την ίδια την ζωή. Κι αυτήν την κατάσταση την επισημαίνουμε κατά πρώτον πολύ συχνά σε αρκετούς οπαδούς διαφόρων κομμάτων, οι οποίοι, επειδή βάζουν μπροστά στα μάτια τους ως προτεραιότητα την κομματική τους σημαία, κρίνουν τους πάντες και τα πάντα με βάση ακριβώς την πολιτική τους ιδεολογία. Ούτε στιγμή ίσως δεν τους περνά η υποψία ότι υπάρχουν υψηλότερα και ανώτερα από την προσκόλληση στην κομματική συνείδηση: η προσωπική σχέση αγάπης, η αποδοχή του άλλου έστω και του θεωρουμένου πολιτικού αντιπάλου.

Αλλά την ίδια κατάσταση επισημαίνουμε και μέσα στον χριστιανισμό. Είτε στους διαφόρους αιρετικούς που κινούνται πράγματι όχι με βάση την αποκάλυψη του Χριστού αλλά με τις νοητικές συλλήψεις του μυαλού τους• είτε (τραγικά) και σε ορθοδόξους χριστιανούς, οι οποίοι κάνοντας πολλές φορές την πίστη ιδεολογία – ένα λογικό σχήμα στην ουσία ως αποδοχή ορθών προτάσεων – αδυνατούν να αγαπήσουν τον συνάνθρωπό τους, διαγράφοντας έτσι και την αγάπη τους προς τον Χριστό. Διότι ως γνωστόν η αγάπη στον συνάνθρωπο και η αγάπη στον Χριστό είναι ταυτόσημες πραγματικότητες. Και τι γίνεται; Τον συνάνθρωπο οι χριστιανοί αυτοί τον βλέπουν τότε ως αντικείμενο προσηλυτισμού που πρέπει να «υποταχτεί», και τότε ως αντίπαλο στην περίπτωση άρνησής του να δεχτεί την προσηλυτιστική τους ενέργεια.

Κι υπάρχει ακόμη, ας επιτραπεί να το θίξουμε, και μία εκ δεξιών πλανεμένη ιδεολογία της πίστεως, άδηλη, ανεπαίσθητη και «αγία», που μπορεί να αναπτυχθεί σε αγωνιστές και συνεπείς πιστούς: η διάθεση, χωρίς καμία εναντίωση εννοείται στους συνανθρώπους, στροφής τους σε μελέτη θεολογικών κειμένων, προκειμένου να εμβαθύνουν στη θεολογία. Και που η πλάνη εν προκειμένω; Όταν αυτή η μελέτη απορροφά τόσο τη σκέψη και την καρδιά, ώστε να παραθεωρείται η σχέση με τον συνάνθρωπο ως προτεραιότητα του χριστιανού. Είναι συγκλονιστικός ο διάλογος επί του προκειμένου που διαμείφθηκε μεταξύ του οσίου Σωφρονίου, νεαρού ακόμη όντος στο μοναστήρι του αγίου Παντελεήμονος του Άθω, και του Γέροντός του αγίου Σιλουανού. Στην παρατήρηση του Σωφρονίου ότι λόγω ασθένειας δεν έχει δυνάμεις για να μελετήσει βαθύτερα τη θεολογία των Πατέρων πήρε την απρόσμενη απάντηση: «Νομίζεις πως είναι μεγάλο πράγμα αυτό; Μεγάλο είναι να ταπεινωθεί κανείς, γιατί η υπερηφάνεια μας εμποδίζει να αγαπάμε». Η «ιδεολογία» για εμβάθυνση στην (ακαδημαϊκή) θεολογία από τη μια και η αλήθεια του αγίου από την άλλη για το ουσιώδες της χριστιανικής ζωής ως ζωής αναζήτησης της ταπείνωσης, συνεπώς και της αγάπης που φέρνει την παρουσία του Θεού στην ύπαρξη του ανθρώπου.

Τα αποτελέσματα βεβαίως της εν γένει ιδεολογοποιημένης προσέγγισης της ζωής

σε όλα τα επίπεδα τα επισημαίνουμε καθημερινώς δίπλα μας, στους συνανθρώπους μας, αλλά και στους ίδιους τους εαυτούς μας: συγκρούσεις, τσακωμούς, εκδικήσεις, ύβρεις, μάχες, πολέμους. Και πως αλλιώς, αφού ελλείπει η αγάπη;

Ακριβώς λοιπόν εδώ ορθώνεται η συνείδηση της 'Εκκλησίας. 'Η χριστιανική πίστη, όπως ήδη επισημάναμε ακροθιγώς, δεν έχει καμία σχέση με τις διάφορες ιδεολογίες ή τις ιδεολογοποιημένες θεωρήσεις της ζωής. 'Η χριστιανική πίστη μας δίνει την όραση της αγάπης, της αποδοχής δηλαδή του άλλου όπως είναι, έστω κι αν είναι ο χειρότερος εχθρός. 'Ο Χριστός είπε, με τον λόγο και την ζωή Του, να αγαπάμε τον συνάνθρωπό μας όχι γιατί έχουμε την ίδια πίστη με αυτόν, αλλά γιατί είναι εικόνα του Θεού και ερχόμενος στον κόσμο φέρνει και το φως Εκείνου. Μας έκανε μάλιστα να βλέπουμε πίσω από οποιονδήποτε άνθρωπο, και μάλιστα τον χριστιανό, Αυτόν τον 'Ιδιο, κατά το «εφ' όσον εποιήσατε ενί τούτων των αδελφών μου των ελαχίστων, εμοί εποιήσατε» (Ματθ. 25, 40).

Κι αυτό θα πεί: ο χριστιανός που θέλει με συνέπεια να είναι μέλος της 'Εκκλησίας δεν πλησιάζει τον πλησίον του - όποιος κι αν είναι αυτός - με άλλες προϋποθέσεις πέραν της αγάπης. 'Ο πραγματικός χριστιανός αποδέχεται τον άλλον έστω κι αν διαφωνεί μαζί του. 'Η σχέση κινείται σε επίπεδο καρδιακό και όχι λογοκρατικό. Γι' αυτό και ο οποιοσδήποτε, αν είναι ελάχιστα καλοπροαίρετος και όχι «παθιασμένος» με την πονηρία του, νιώθει άνετα και καλά με τον χριστιανό, κάτι που βλέπουμε στις περιπτώσεις ασφαλώς των αγίων ανθρώπων.

Τα παρακάτω γνωστά κείμενα, το πρώτο του οσίου Ισαάκ του Σύρου και το

δεύτερο ένα που συνδυάζει τη σκέψη και την εμπειρία δύο ακόμη μεγάλων οσίων της Εκκλησίας μας, ενός παλαιότερου και ενός συγχρόνου, των Συμεών του νέου Θεολόγου και Πορφυρίου του Καυσοκαλυβίτου, είναι αρκούτως αποκαλυπτικά. Τόσο που μετά την με επίγνωση ανάγνωσή τους το μόνο που θέλεις να κάνεις είναι να κτυπάς το στήθος σου από μετάνοια και να κραυγάζεις: «ο Θεός ιλάσθητί μοι τω αμαρτωλώ» ή «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με».

- «Καρδιά ελεήμων είναι καρδιά που καίγεται για όλη τη δημιουργία, για ανθρώπους και τα όρνεα και τα ζώα και τους δαίμονες και για κάθε γενικά κτίσμα. Και από τη μνήμη και τη θεωρία τους ρέουν οι οφθαλμοί του δάκρυα... Γι' αυτό σε κάθε ώρα προσεύχεται με δάκρυα, για χάρη των αλόγων ζώων και των εχθρών της αλήθειας και γι' αυτούς που τον βλάπτουν, ώστε να διαφυλαχθούν και να δεχτούν το έλεος του Θεού».

- «Όλους τους πιστούς οφείλουμε να τους βλέπουμε σαν ένα και να σκεπτόμαστε ότι στον καθένα από αυτούς είναι ο Χριστός. Και να έχουμε για τον καθένα τέτοια αγάπη, ώστε να είμαστε έτοιμοι να θυσιάσουμε για χάρη του και τη ζωή μας. Γιατί οφείλουμε να μη λέμε ούτε να θεωρούμε κανέναν άνθρωπο κακό, αλλά όλους να τους βλέπουμε ως καλούς. Κι αν δείς έναν αδελφό να ενοχλείται από πάθη, να μην τον μισήσεις αυτόν. Μίσησε τα πάθη που τον πολεμούν. Κι αν τον δείς να τυραννείται από επιθυμίες και συνήθειες προηγούμενων αμαρτιών, περισσότερο σπλαγχνίσου τον, μη τυχόν δοκιμάσεις και συ πειρασμό, αφού είσαι από υλικό που εύκολα γυρίζει από το καλό στο κακό» - «Η αγάπη προς τον αδελφό σε προετοιμάζει να αγαπήσεις περισσότερο τον Θεό. Το μυστικό λοιπόν της αγάπης προς τον Θεό είναι η αγάπη προς τον αδελφό. Γιατί, αν δεν αγαπάεις τον αδελφό μου που τον βλέπεις, πως είναι δυνατόν να αγαπάεις τον Θεό που δεν τον βλέπεις; "Ό γαρ μη αγαπών τον αδελφόν ον εώρακε, τον Θεόν ον ουχ εώρακε, πως δύναται αγαπάν;" (Α΄ Ίωάν. 4, 20)».

pgdorbas.blogspot.com

<https://bit.ly/3rS5OwW>